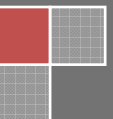

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

YUNANİSTAN AB KONSEYİ DÖNEM
BAŞKANLIĞI

Dr. Zeynep ÖZKURT
İKV Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

YUNANİSTAN AB KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIĞI

Dr. Zeynep ÖZKURT, İKV Uzman Yardımcısı

Yıllardır ekonomik ve finansal krizle mücadele eden ve dış yardımla ayakta durmaya çalışan Yunanistan, AB Dönem Başkanlığı'nı 1 Ocak 2014 tarihinde Litvanya'dan devraldı. Ekonomik ve finansal krizden en çok etkilenen AB Üye Devletlerinden biri olan Yunanistan'ın, AB başta olmak üzere dışarıdan aldığı desteğin yaklaşık 250 milyar avro'ya ulaştığı bir dönemde AB Dönem Başkanlığı'nı yürütecek

olması tüm taraflarca yakından takip ediliyor. 2014 tarihinde yapılacak olan Avrupa Parlamentosu seçimlerinin Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı dönemine denk gelmesi de "Üçlü Program"ın (Trio) kalan altı aylık süresini ve Yunanistan'ın başkanlık performansını daha da önemli kılıyor.

Genel Tespitler

- ✓ Yaşanan ekonomik kriz ve iktisadi durgunluk sebebiyle ve mali yardım paketleri çerçevesinde harcamaların sınırlandırılması ve gelirlerin artırılmasına yönelik kemer sıkma politikaları uygulayan Yunanistan son dönemde, AB ile yakınlaşmadan çok farklılaşma gösteriyor;
- ✓ Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı süresince ekonomik krizle mücadelede yetersiz kalması yüzünden zarar gören itibarını düzeltmek ve AB vatandaşlarının AB kurumlarına olan güvenini sağlamak için çaba göstereceği öngörülüyor;
- ✓ Son dönemde az da olsa iyileşme kaydeden Yunan ekonomisinin son 5 yılda ortalama yüzde 4,4 seviyesinde daraldığı, işsizliğin halen yüzde 24,2 seviyesinde olduğu görülüyor;
- ✓ 2014 Dönem Başkanlığı kapsamında Yunanistan'ın öncelikleri arasında refahın ve istikrarın tekrar sağlanması; Ekonomik ve Parasal Birliğin derinleştirilmesi; ortak paranın korunması; piyasalardaki durgunluğun giderilmesi; büyümenin teşvik edilmesi ve işsizlikle mücadele yer alıyor;
- ✓ Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı süresince dikkate alınması gereken önemli konulardan biri Mayıs ayında gerçekleşecek olan Avrupa Parlamentosu seçimleri olarak ortaya çıkıyor;
- ✓ Yunanistan'ın eylem planı çerçevesinde belirlenen alanlar:
 - Büyüme, istihdam ve uyum;
 - AB-Avro Alanı entegrasyonunun daha ileri bir aşamaya götürülmesi;
 - Göç ve sınır kontrolü;
 - Denizcilik politikası
- ✓ Türkiye'nin AB ile müzakere sürecinin Yunanistan'ın belirlediği öncelikler ve Türkiye'nin iç siyasetindeki gelişmelere bağlı olarak şekilleneceği; Yunanistan'ın Kıbrıs sorununa ve müzakere sürecine ilişkin girişimlerde bulunabileceği tahminler arasında yer alıyor.

1981 yılında AB'ye üye olan Yunanistan, 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile uygulanmaya başlayan üçlü Başkanlık (*Trio*) sisteminde İrlanda ve Litvanya'nın ardından 2014 yılının ilk yarısında başkanlığı devraldı. Böylelikle, 1983, 1988, 1994 ve 2003 yıllarından sonra bu görevi beşinci kez devralmış oldu. Bilindiği üzere, "Üçlü Program" (*Trio*), üçlü dönem başkanlıkları çerçevesinde belirlenen ekonomik büyüme ve istikrar, iş imkânlarının artırılması ve kolaylaştırılması, Tek Pazar'ın derinleştirilmesi ve mali istikrar reformlarının artırılması gibi önceliklerin gerçekleştirilmesi bakımından başkanlık eden AB Üye Devletleri'ne ciddi sorumluluklar getiriyor.

2003 yılının ilk yarısında üstlendiği Dönem Başkanlığı'ndan bugüne, AB ile olan siyasi ve ekonomik yakınlaşmasında epey bir yol alan Yunanistan, yaşanan ekonomik kriz ve uzayan iktisadi durgunluk sebebiyle bugünlerde AB ile yakınlaşmadan çok farklılaşma içerisine girdi. Son dönemde ekonomik krizden çıkmak için büyük çaba sarf eden Yunanistan, genel olarak güvenin, mali istikrarın ve rekabetçiliğin yeniden sağlanması için yeni bir ekonomik program hazırlayarak, mali yardım paketleri çerçevesinde harcamaların sınırlandırılması ve gelirlerin artırılmasına yönelik çeşitli kemer sıkma politikaları uygulama yoluna gitti. Bir yandan bütçe açığını kapamaya çalışan Yunanistan, diğer yandan da mevcut yapısal zayıflıkları gidermek amacıyla ekonomik kalkınmaya yönelik yeni oluşumlar sayesinde ekonomisine "yeni ve sürdürülebilir" bir büyüme kazandırmayı hedefledi.¹

2009'dan bu yana ekonomik kriz ile mücadele eden AB'nin önemli bir geçiş süreci yaşadığı bir dönemde AB Dönem Başkanlığı'nı üstlenen Yunanistan için bu görev, Birliğin tekrar ayağa kalkması açısından hem çok önemli hem de zorlu olacaktır. Bilindiği üzere, başladığı günden bugüne ciddi boyutlara ulaşan ekonomik kriz, finansal istikrarın sağlanması ve kamu maliyesinin sağlanabilmesi için sınırlayıcı olarak nitelendirilebilecek mali politikaların uygulanmasını gündeme getirdi. Öte yandan, ekonomik ve finansal krizin sebep olduğu iktisadi durgunluk ve artan işsizlik oranları, AB vatandaşlarının büyük bir kısmının AB kurumlarına olan güvenini sarstı.

Bu bağlamda, Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı süresince önünde iki büyük zorluk bulunduğunu söyleyebiliriz. Yunanistan'ın, olumsuz ekonomik ve siyasi bir panoramada ve yaklaşan Avrupa Parlamentosu seçimlerinin yarattığı tedirginlik de göz önüne alındığında, hem Avrupa vatandaşlarını başkanlık görev ve sorumluluklarını yerine getirebileceği konusunda ikna etmesi, hem de ulusal düzeyde beş yıldır devam eden kemer sıkma politikaları nedeniyle zarar gören kamu güvenini ve ülkenin sosyal bütünlüğünü tekrar sağlaması gerekiyor.

Bu gelişmeler ışığında AB Dönem Başkanlığı, Yunanistan'a ekonomik krizden ötürü zarar görmüş imajını AB düzeyinde ve yerel düzeyde düzeltmek ve inanırlılığını yeniden perçinlemek için büyük bir fırsat sunuyor. Ancak, Yunanistan her ne kadar önündeki

¹ Köse, Yaşar, Karabacak, Hakan (2011) 'Yunanistan Ekonomik Krizi: Nedenleri, Etkileri ve Alınan Tedbirlere İlişkin Bir Değerlendirme', *Maliye Dergisi*, 160: 289-306. S.304.

zorluklara göğüs geren bir tavır sergilese de Yunanistan'a şüpheli yaklaşan bir kesim ülkenin başkanlık görevine ve göstereceği performansa güven duymuyorlar.²

EKONOMİK VE SOSYAL KRİZLE BOĞUŞAN YUNANİSTAN

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Yunan ekonomisi, yaşanan ekonomik kriz yüzünden son dönemlerde kötü bir tablo çiziyor. Nitekim, krizden ötürü ülkede rekabetçiliğin giderek zayıfladığını ve ülke ekonomisinin son 5 yılda yıllık ortalama yüzde 4,4 seviyesinde daraldığını görüyoruz. Bunun yanı sıra, Yunanistan'ın borcu bu zaman içerisinde sürdürülemez hale geldiğinden, uluslararası seviyede Yunanistan'a kredi verenler, kamu sektör çalışanlarının işlerine son verilmesi ve sosyal hizmetlerde kesintiler de dâhil olmak üzere ülkede bir takım katı kemer sıkma programları uygulamaya başladı. Ancak son dönemde ekonomik durumunda az da olsa bir iyileşme kaydedilen Yunanistan'da işsizlik halen yüzde 24,2 seviyesinde seyretmeye devam ediyor.³

Söz konusu ekonomik sorunlar hiç şüphesiz Yunan halkının beklenmedik kötü sonuçlarla yüzleşmesine, bir takım sosyal sorunların oluşmasına ve halkın hükümetle ters düşmesine neden oldu. Öte yandan, siyasi parti sistemi çöken ülkede ana merkez-sol parti büyük ölçüde destek kaybederken, aşırı sağ partiler de sempati kazandı.⁴ Bunların yanında Yunan halkının "Avrupa" algısı da yadsınamayacak şekilde değişti. Eski nesil Yunanlılar 1974 yılında sonra eren askeri diktatörlüğün ardından Avrupa'yı bir modernleşme gücü olarak görüyordu. Şimdilerde ise Yunan halkı için Avrupa bir modernleşme ve gelişme sembolü olmanın aksine, "ülkeye birkaç ayda bir gelen ve hizmet sektörüne ve iş kesintilerine ilişkin tartışma yaratan troyka⁵" olarak algılanıyor.⁶

YUNANİSTAN		
Başkent Atina	Cumhurbaşkanı Karolos Papoulyas	Önemli Siyasi Partiler Yeni Demokrasi Partisi (YDP) Radikal Sol İttifak (SYRIZA) Pan-Helenik Sosyalist Hareket (PASOK)
Yüzölçümü 131,957 km ²	Başbakan Antonis Samaras	Bağımsız Yunanlılar (ANEL)
Nüfus 10.773.967	Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Evangelos Venizelos	Altın Şafak (Hrisi Avgi) Demokratik Sol (DIMAR)
GSYİH 193 milyar 749 milyon avro		Yunanistan Komünist Partisi (KKE)

Kaynak: Greece Demographics Profile 2013, <http://www.indexmundi.com/factbook/>. Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014.

² "Greece at the Helm of the EU", <http://hurriyetdailynews.com>, 11 Ocak 2014. Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014.

³ Vogel, Toby (2013) "Facing a heavy agenda", *EuropeanVoice Special Report on the Greek Presidency of the Council of the EU*, p. 3.

⁴ a.g.e.

⁵ Avrupa Komisyonu, IMF ve Avrupa Merkez Bankası delegelerinden oluşan Troyka, kreditorler olan AB ve IMF adına Yunan hükümeti ile kredi görüşmelerini yürütmekle görevlendirilmiştir.

⁶ Kevin Featherstone's comments in "A transition period", *EuropeanVoice Special Report on the Greek Presidency of the Council of the EU*, p. 5.

YUNANİSTAN'IN ÖNCEKİ DÖNEM BAŞKANLIKLARI

1 Temmuz – 31 Aralık 1983

Yunanistan, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) Dönem Başkanlığı görevini ilk kez üye oluşundan 2 yıl sonra, 1983 yılında üstlendi. Belirlenen öncelikler bakımından oldukça mütevazı sayılabilecek Dönem Başkanlığı süresince Yunanistan, o dönemin ihtiyaçları doğrultusunda yeni katma bütçenin kanunlaştırılmasının yanı sıra, genişleme alanında üçüncü tur görüşmeleri tamamlamış, Afrika Karayip Pasifik Ülkeleri ile Lome III Konvansiyonu (*Lome III Convention*) ve AET ile Andean Paketi arasında İşbirliği Anlaşması'nın imzalanması için müzakereleri başlatmıştı.⁷

1 Temmuz – 31 Aralık 1988

1988 yılında ikinci Dönem Başkanlığı görevini üstlenen Yunanistan bu dönemde, Topluluğun gelecekteki rolünü belirleyen önemli konuları gündeme taşıyarak, Avrupa entegrasyon sürecine yoğunlaşmıştı. Bu dönemde öne çıkan en belirgin konular arasında AET'nin uluslararası platformdaki rolünü belirleyen girişimler ile, tek Avrupa alanının oluşturulması, çevre koruması ve Doğu-Batı ilişkileri yer almıştı. Yunanistan'ın ikinci Dönem Başkanlığı, Topluluk Sosyal Hakları Sözleşmesi'nin (*Community Social Charter*) temellerinin atılmasıyla sonuçlanmıştı.⁸

1 Ocak – 30 Haziran 1994

Yunanistan'ın üçüncü Dönem Başkanlığı ise önceki iki başkanlıktan daha farklıydı. Bu dönemde Yunanistan, AB'yi kuran Antlaşma olarak da bilinen Maastricht Antlaşması'nın, kendi Dönem Başkanlığı döneminde yürürlüğe girmesinden ötürü ortaya çıkan Avrupa bütünleşme süreciyle alakalı birçok karmaşık ve zorlu konuyu ele almak zorunda kalmıştı.

Öte yandan, 24-25 Haziran 1994 tarihlerinde gerçekleşen Corfu Zirvesi'nde Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in AB'ye Katılım Senetleri imzalanarak Avrupa genişleme süreci dönem başkanlığının bir diğer gündem maddesini oluşturdu. Nitekim Yunanistan, üçüncü Dönem Başkanlığı süresince Güneydoğu Avrupa bölgesinde istikrarın sağlanmasını, bölgenin gelişmesini ve bölgedeki işbirliğinin artmasını desteklemek amacıyla AB'nin bu bölgelere yönelik genişleme stratejisinin desteklenmesine başarıyla katkıda bulunmuştu.⁹

⁷ "Past Greek Presidencies", <http://www.gr2014.eu/past-greek-presidencies>. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014.

⁸ a.g.e.

⁹ a.g.e.

1 Ocak – 30 Haziran 2003

Yunanistan'ın dördüncü Dönem Başkanlığı'na damgasını vuran iki önemli gelişme, Avrupa Anayasası taslağının sunulması (söz konusu taslak anayasa daha sonra Fransa ve Hollanda'da gerçekleşen referandumlarda reddedildi) ve 10 aday ülke ile imzalanan Katılım Anlaşması'nın imza töreni olmuştur. Söz konusu Anlaşma, AB tarihindeki en büyük genişleme dalgasını meşru kılmakla beraber, Avrupa'nın yeniden birleşme sürecinde de bir nevi onay mührü olarak addedilmiştir. Yunanistan dördüncü Dönem Başkanlığı'nda ayrıca Batı Balkanlara yönelik genişleme stratejisine önem vermiş, başkanlık döneminde bu hedefe yönelik çeşitli önlemler almıştır.¹⁰

YUNANİSTAN'IN 2014 DÖNEM BAŞKANLIĞI ÖNCELİKLERİ

Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı süresince, Birlik genelinde refahın ve istikrarın tekrar sağlanması için, Ekonomik ve Parasal Birliğin derinleştirilmesi kapsamında ortak paranın korunması, piyasalardaki durgunluğun giderilmesi, büyümenin teşvik edilmesi ve işsizlikle mücadele için gerekli adımların atılması büyük önem taşıyor. Söz konusu gereksinimler doğrultusunda, büyümeyi hedefleyen politikaların geliştirilmesi, ekonomik ve sosyal uyumu destekleyici reformlar, Ekonomik ve Parasal Birliğin derinleştirilmesi ile birlikte genişleme politikaları, Yunanistan'ın irdeleyeceği temel konuların başında yer alıyor.

Oluşturulan eylem planı çerçevesinde, Yunanistan'ın AB Dönem Başkanlığı önceliklerinin başında yer alan ekonomik büyümenin yanı sıra öne çıkan gündem başlıkları arasında sosyal adalet ile ilgili düzenlemeler ve kaçak göç ile mücadele konuları da yer alıyor. Bununla birlikte, başta Yunanistan olmak üzere birçok AB Üye Devleti'nin de etkilendiği ekonomik ve finansal krizin bir yansıması olan bankalar sorununa ilişkin olarak, Yunanistan'ın, yeni denetleme mekanizmalarının geliştirilmesi ve uygulanması kapsamında oluşturulan Ortak Çözüm Mekanizması'nın kesinleşmesi için gereken adımları atması bekleniyor.¹¹

Bu kapsamda Yunanistan'ın, dönem başkanlığı programına bağlı olarak belirlediği eylem planı dört alanı kapsıyor. Bu alanlar:

¹⁰ a.g.e.

¹¹ Yunanistan AB Dönem Başkanlığı resmi sitesine <http://gr2014.eu/> adresinden ulaşılabilir.

Büyüme, istihdam ve uyum: Bu alanda Avrupa vatandaşlarının AB kurumlarına yönelik güvensizliklerini çözmek için kamusal yükümlülüklerin gelişmesini hedefleyen Yunanistan, Avrupa vatandaşlarının gündelik sorunlarını, endişelerini ve güven sorunlarını ortadan kaldırmaya yönelik politikaların geliştirilmesini hedefliyor ve özellikle ekonomik düzelme, istihdam ve uyum konularına odaklanmayı planlıyor. Yunanistan'ın öne çıkan çalışma öncelikleri ise şöyle sıralanabilir:

- Mali kalkınmanın desteklenmesi;
- İstihdam, uyum ve güvenliğin sağlanması;
- AB'nin ortak değerler barındıran bir topluluk olarak korunması, güçlendirilmesi ve geliştirilmesi;
- AB'nin demokratik meşruiyetinin ve mesuliyetinin, AB Üye Devletleri arasında bütünlüğün ve dayanışmanın sağlanması yoluyla desteklenmesi ve Avrupa demokrasisinin adım adım sağlanması; vatandaşlık haklarının genişletilmesi.

AB-Avro Alanı entegrasyonunun daha ileri bir aşamaya götürülmesi: Yunanistan, bu eylem alanında Avro Alanı'ndaki eksiklik ve gereksinimlerin iyileştirilmesini hedeflemekle birlikte, Ekonomik ve Parasal Birliğin bütünleşme sürecini destekleyen yeni politikaların geliştirilmesini amaçlıyor. Bu bağlamda Yunanistan'ın özellikle ele alacağı konular şöyle sıralanabilir:

- Parasal birliğin rücu edilemezliğinin sağlam ve sürdürülebilir bir temele dayalı olarak korunması;
- Avrupa bütünleşme projesinin kurucu taşlarından biri olan avronun korunması ve bu kapsamda yeni bankacılık birliğinin oluşturulması;
- Mali istikrar ve dayanışma arasında dengelerin sağlanması ve AB Üye Devletlerinin kurumsal özerkliklerinin korunması.

Göç ve sınır kontrolü: Ana fikri, özgürlük, güvenlik ve adalet alanının geliştirilmesi olan bu eylem alanında daha etkili bir göç ve sınır kontrolü stratejisi geliştirmeyi hedefleyen Yunanistan, aynı zamanda Avrupa güvenlik politikası çerçevesinde Avrupa vatandaşlarının AB içerisinde ve dışarısındaki hareket yönetimini daha etkin kılmayı amaçlıyor. Bu bağlamda Yunanistan'ın çalışma öncelikleri şöyle sıralanabilir:

- Yasadışı göçün engellenmesi; insan haklarına saygı çerçevesinde kaçakçılık ve insan ticareti yapan suç örgütleriyle mücadele;
- Yasal göçün daha etkin ve düzenli bir hale getirilmesi ve hareket desteğinin artırılması;
- Yasadışı göçmenlerin geri dönüşünü daha etkin hale getiren politikaların benimsenmesi;
- Göç ve gelişme arasındaki etkileşimin kalifiye insan kaynaklarının kullanımıyla iyileştirilmesi.

Denizcilik politikası: Denizcilik politikası kapsamında yeni bir yatay strateji geliştirmeyi hedefleyen Yunanistan bu strateji sayesinde AB'nin tutumunu ilgilendiren bir denizcilik politikasının AB Üye Devletlerince benimsenmesini amaçlıyor. Bu kapsamda, Yunanistan'ın bu alandaki başlıca önceliği, AB Denizcilik Politikası'nın

güvenlik ve gelişim konuları da dikkate alınarak yeniden tanımlanması ve düzenlenmesi olarak belirtiliyor.

Yunanistan'da 2014 yılında piyasalardaki durgunluğun sona ereceği ve ekonominin yeniden büyüme göstereceği tahminleri yapılırken, Yunanistan, altı ay süresince takip edeceği programı, "lüks olmayan, işlevsel ve hedef odaklı" olarak nitelendiriyor.¹² Ancak, Yunanistan'ın içinde bulunduğu ekonomik durum sebebiyle bazı AB Üye Devletlerinin, Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı performansına şüphe ile yaklaştığı belirtiliyor.

Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı'na ilişkin şüpheli yaklaşımları eleştiren Yunanistan Başbakanı Antonis Samaras ise ülkenin son dönemdeki ekonomik performansı ile ilgili olarak, "*durgunluk kısır döngüsünü sona erdirdik. 2014'te yeni reformlar dalgası başlayacak. Yanlış ve haksızlıklar oldu ancak, bunları düzeltme imkânları mevcut*" açıklamasında bulundu ve Yunanistan'ın üzerine düşen görevi eksiksiz olarak yerine getirmek için büyük çaba sarf edeceğinin altını çizdi.

AVRUPA PARLAMENTOSU SEÇİMLERİ

AB'de yaşanan ekonomik krizin yarattığı olumsuz mali etkilerinin yanında olumsuz siyasi ve sosyal etkilerinin de olduğunu unutmamamız gerekiyor. Hiç şüphesiz, önümüzdeki Mayıs ayında gerçekleşecek olan Avrupa Parlamentosu seçimleri, AB'de esas teşkil edecek yeni siyasi güçlerin oluşmasına olanak sağlayabilir.

AB'nin uzun bir süredir içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi panorama çerçevesinde son zamanlarda AB genelinde sempati kazanan ve AB'ye muhalif olan görüşleri savunan (*Euroceptic*) radikal ve popülist partilerin Avrupa Parlamentosu seçimlerinde ezici bir çoğunluk elde edebileceği gündeme gelse de, Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso başta olmak üzere geniş bir kesim bu senaryoyu pek olası görmüyor. Nitekim, Avrupa bütünleşme sürecinin "teknokratik bir proje"den ziyade "demokratik bir proje" olduğu ve seçimlerin ancak "rasyonel görüş ve tez" geliştirebilen siyasi güçler tarafından kazanabileceği görüşü savunuluyor.¹³

Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı süresince göz önünde bulundurması gereken en önemli konulardan biri de hiç şüphesiz Avrupa Parlamentosu seçimleri. Nitekim, İrlanda ve Litvanya'dan farklı olarak, Yunanistan'ın önünde belirlediği öncelikleri gerçekleştirmek için altı aydan daha az bir süre var. Yunanistan, yaklaşık dört aylık bir süreçte hem AB'yi hem de Avrupa vatandaşlarını, Dönem Başkanlığı görevini, bütçe kesintilerine ve yaklaşık 50 milyon avroluk bütçe açığına rağmen yerine getirebileceğine ve AB gündemini başarılı ve etkin bir şekilde idare edebileceğine ikna etmek zorunda.

Avrupa seçimlerinin Yunanistan'ın iç siyasetine de etkilerinin olacağını söyleyebiliriz. Haziran 2012'den bu yana siyasi durgunluk içerisine giren Yunan hükümeti, yaklaşan seçimler yüzünden stratejik hamleler yapmak durumunda. Bir kesim, Yunan hükümetinin seçimler yüzünden gözünün korkacağını ve meşruiyetinin zedeleneceğini savunsa da, diğer bir kesim de Yunan hükümetinin Parlamento seçimlerinden önce erken yerel seçimlere gidebileceğini, böylelikle Parlamento seçimlerinde olası bir

¹² "AB Dönem Başkanlığı Yunanistan'a geçti", <http://abh Haber.com>, 1 Ocak 2014. Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014.

¹³ Agence Europe, "European Parliament 2014: Barroso rules out extremist forces victory", 9 Ocak 2014.

“protesto oyu”nun kullanılmasını engellemeye çalışacaklarını savunuyor.¹⁴ Tüm bu tartışmalara rağmen, Dönem Başkanlığı için “Avrupa bizim ‘ortak çabamız’” sloganını benimseyen Yunanistan’ın AB ile Avrupa vatandaşları arasında son dönemde giderek zayıflayan bağın tekrar güç kazanması ve daha olumlu bir yaklaşım elde edilmesi için çaba sarf edeceğini söylemek mümkün.¹⁵

YUNANİSTAN DÖNEM BAŞKANLIĞI VE TÜRKİYE’NİN MÜZAKERE SÜRECİ

Yunanistan’ın AB Dönem Başkanlığı’nın Türkiye için önemli yansımaları olacağını söyleyebiliriz. Türkiye-AB ilişkileri, Litvanya’nın Dönem Başkanlığı devam ederken, 3,5 yılı aşkın bir sürenin ardından Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu başlıklı 22’nci fasılın 5 Kasım 2013 tarihinde müzakerelere açılmasının ardından yeni bir ivme kazandı. Bilindiği üzere 22’nci fasıl üyelikle tam ilişkili olduğu gerekçesiyle Fransa’nın eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy tarafından uygulanan siyasi blokaja takılan beş fasıldan biriydi.

22’nci fasılın açılmasının ardından 16 Aralık 2013 tarihinde Türk vatandaşlarının Schengen üyesi AB üye ülkelerinde vizeden muaf bir şekilde dolaşımının sağlanması sürecinin kritik adımlarından birini oluşturan Geri Kabul Anlaşması’nın ve Vize Serbestisi Diyaloğu Mutabakat Metni’nin imzalanması, yine ikili ilişkilerin ivme kazanması açısından oldukça memnuniyet verici bir gelişme oldu.¹⁶

2013 yılı sona ermeden açıklanan öncelikler kapsamında, Türkiye ile ilgili olarak bir açıklama yapan Yunanistan’ın AB Daimi Temsilcisi Theodoros Sotiropulos, “Türkiye’yle bir başlık açmaktan çok memnun oluruz ama top Türkiye’nin sahasında. Türkiye, AB’nin son derece önemli bir ortağı” demiş, hatta fasılların müzakerelere açılmasına ilişkin olarak “Bazı başlıklar da Türkiye’nin AB’nin bir üyesini tanımaması nedeniyle açılmıyor” ifadesini kullanmıştı. Sotiropulos, bunun gerekçesi olarak da Türkiye’nin iç politikasını işaret etmişti.¹⁷

Türkiye’nin bundan sonraki hedefi, 22’nci fasılın açılmasıyla kazanılan ivmenin çok vakit kaybetmeden diğer fasılları da açarak korunması, hatta daha da hız kazanmasını sağlamak olarak nitelendirilebilir. Ancak 17 Aralık 2013 tarihinde gündeme gelen ve sonrasında devam eden yolsuzluk soruşturması kapsamında, soruşturmanın bağımsız şekilde yürütülmediği tartışmaları, Yargı ve Emniyet’te gerçekleşen görev değişiklikleri ve atamalar ile sunulan HSKY tasarısı, Türkiye-AB ilişkilerinin son günlerde olumsuz yönde etkilenmesine neden oldu. Son gelişmeler de göz önüne alındığında, Türkiye’nin yeni fasılların açılması konusunda belirlediği hedefleri Yunanistan Dönem Başkanlığı süresince gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceği, Yunanistan’ın belirlediği öncelikler ve siyasi tutumu ile Türkiye’nin iç siyasetinde gelişen olaylara da bağlı olacaktır.

Unutmamak gerekir ki Yunanistan’ın AB üyelik müzakereleri çerçevesinde Türkiye ile uyuşmazlıklarının en belirgin örneği hiç şüphesiz çözümlenemeyen Kıbrıs sorunu.

¹⁴ Vogel, Toby (2013) “A crucial year for Greek Politics”, *EuropeanVoice Special Report on the Greek Presidency of the Council of the EU*, p. 4.

¹⁵ Agence Europe, “GREECE: Greece officially takes reins of EU Council of Ministers”, 8 Ocak 2014.

¹⁶ İKV’nin AB ile başlatılan vize muafiyetine ilişkin bilgi notuna <http://ikv.org.tr/> adresinden ulaşılabilir.

¹⁷ “Kıbrıs sorununa rağmen Türkiye’yi istiyoruz” <http://dunya.milliyet.com.tr/kibris-sorununa-ragmen-turkiye-yi/dunya/detay/1800125/default.htm>, 31 Kasım 2013. Erişim Tarihi: 27 Aralık 2014.

Türkiye'nin, adanın temsilcisi olarak AB'ye üye olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni (GKRY) tanımamasından ötürü bloke edilen başlıkların açılmaması da süreci tıkayan nedenlerin başında geliyor. Her ne kadar GKRY ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) resmi mercileri son dönemde Kıbrıs sorununun çözümlenmesi için müzakereleri sürdürüyor olsalar da, bu sorunun Türkiye ve Yunanistan'ın katkısı olmadan çözümlenmesi pek kolay değil.

Öte yandan, Türkiye'nin AB müzakere sürecine ilişkin olarak, Yunanistan'ın AB Dönem Başkanlığı süresince Kıbrıs sorunu ile ilgili girişimlerde bulunacağını açıklayan Yunanistan'ın GKRY Büyükelçisi Vasilis Papayoanu, Yunanistan'ın Kıbrıs hükümeti ve BM Genel Sekreteri ile sıkı temas halinde olacağını açıkladı.¹⁸ Devam eden Kıbrıs müzakereleri ve Büyükelçi Papayoanu'nun açıklamaları umut verici olsa da, Türkiye'nin müzakere sürecinde önemli bir engel teşkil eden Kıbrıs sorununda, Yunanistan'ın Dönem Başkanlığı süresince herhangi bir olumlu adım atıp atmayacağı belirsizliğini koruyor.

Sonuç olarak Yunanistan'ın AB ve Avrupa vatandaşları için yürüteceği Dönem Başkanlığı'nın daha yapıcı ve olumlu geçip geçmeyeceği, Türkiye-AB ilişkilerinde ve Kıbrıs sorununda ilerleme kaydedilip kaydedilemeyeceği, Avrupa'da son dönemde artış gösteren AB'nin geleceği ve bütünleşme süreciyle ilgili tartışmaları bastırıp bastıramayacağı merakla bekleniyor. Her ne kadar bu sorulara yönelik genel yargı olumsuz da olsa Yunanistan'ın elinde kendini kanıtlamak için önemli bir fırsat bulunuyor. Yunanistan'ın bu fırsatı iyi değerlendirmesini ve bu sayede son dönemde oluşan genel yargının olumlu yönde değişmesini ve Türkiye-AB ilişkilerinde yakalanan yeni ivmenin sürdürülmesini umuyoruz.

¹⁸ "Büyükelçi Papayoanu: Türkiye'nin AB üyelik süreci a la kart değil", <http://www.abhaber.com>, 12 Ocak 2014. Erişim Tarihi: 13 Ocak 2014.